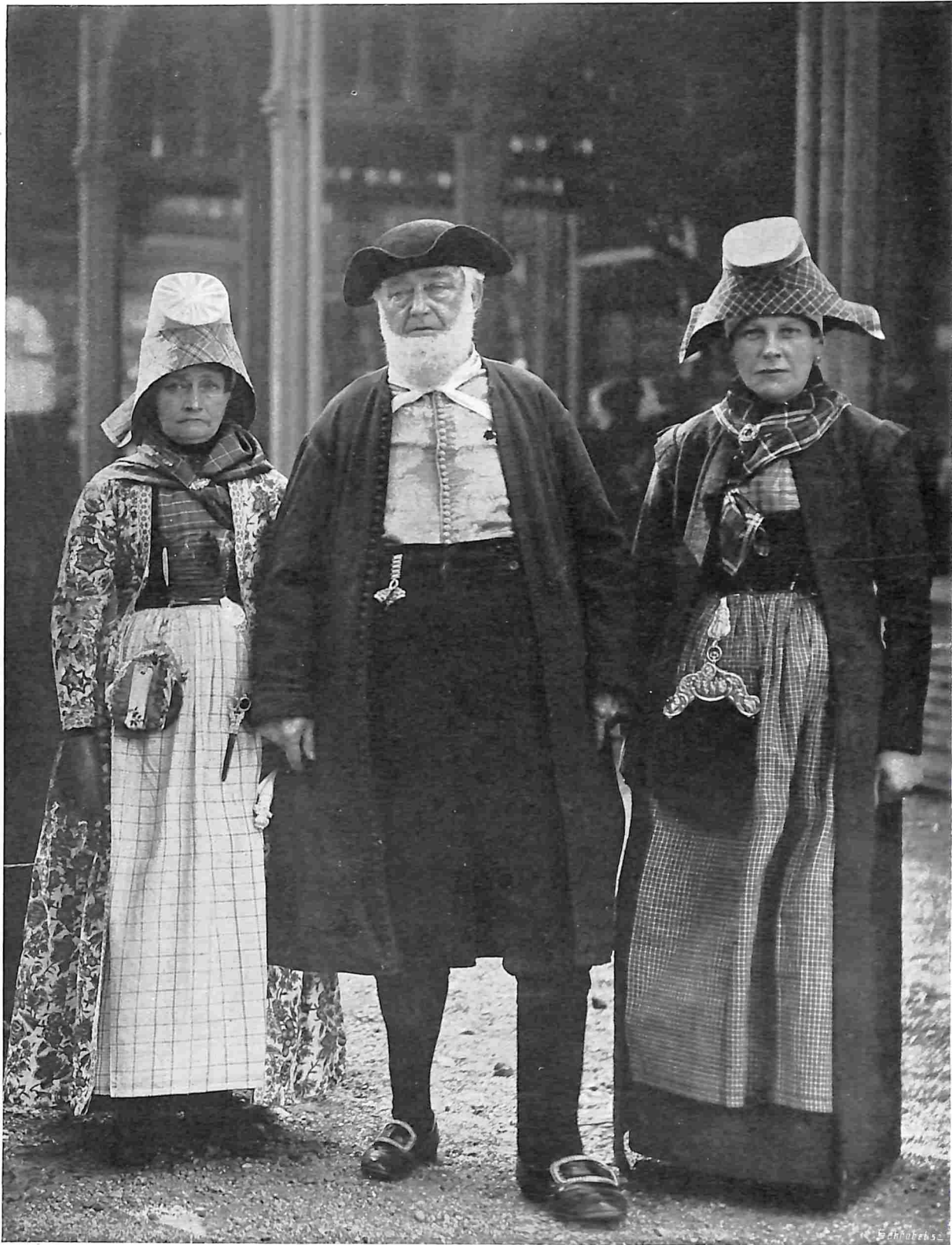

BUITEN

7^E JAARGANG N^O. 38.

ZATERDAG 20 SEPTEMBER 1913.

HET FEEST IN NATIONALE KLEEDERDRACHTEN OP VRIJDAG 12 SEPTEMBER
TE AMSTERDAM.

DRIE DEELNEMERS UIT HINDELOOPEN.

HET FEEST IN NATIONALE KLEEDERDRACHTEN OP VRIJ-	
DAG 12 SEPTEMBER TE AMSTERDAM . . .	BLZ. 449, 458—460
DE ZONNEVROUW, DOOR GASTON LEROUX (12) . . .	BLZ. 450
'T WAS IN EEN BERGLAND, (GEDICHT), DOOR JOANNES REDDINGIUS . . .	451
BERGEN IN KENNEMERLAND, DOOR C. VAN SON, GEÏLLUSTREERD . . .	BLZ. 452—454
GRASMAAIERS EN HOOIWAGENS, DOOR C. J. M. V. E. . .	BLZ. 454
DE GROOTE INRIJPOORT VAN HET GEBOUW DER ARBEIDERS-COÖPERATIE „DE TOEKOMST” TE GRONINGEN. ILL. . .	455
EEN GERESTAUREERDE DUBBELKERK, DOOR S., GEÏLLUSTR. . .	455
DE ERWTENKEVER, (VERVOLG), DOOR J. H. FABRE, (VERT. DOOR G. H. PRINSEN GEERLIGS). . .	455
DE ZEILWEDSTRIJDEN DER KON. NEDERL. ZEIL- EN ROEIVEREENIGING OP DE NOORDZEE. ILLUSTRATIES. BLZ. 456—457	
DE AANBIEDING DER ONAFHANKELIJKHEIDSVLAG. ILL. BLZ. 458	
PRINSES JULIANA IN „ARTIS” BIJ DE APENKOOL. ILL. . .	458
MEHEMED HASSAN DE GROOTE DIEF, DOOR BERN. CANTER. . .	458
DE LANDBOUW-TENTOONSTELLING TE SCHEVENINGEN. ILL. . .	460
DE STEILE ROTS, (GEDICHT), DOOR JOANNES REDDINGIUS. . .	460

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.

De uitgevers verzoeken beleefdelijk dit blad te noemen als men naar aanleiding van eene advertentie, een aanvraag of een bestelling aan een adverteerder doet.

DE ZONNEVROUW

door GASTON LEROUX.

(12) (Geautoriseerde vertaling).

DERDE BOEK.

NATIVIDAD had echter zijn manie; hij haatte de Quichua-Indianen; hij noemde hen luiards, vuilpoetsen, sluwerts, en lieden die, indien een scherpzinniger man dan zij zelf waren, er hen slechts toe aanzette, in staat waren tot de ergerlijkste misdrijven. Wat zij thans met Maria-Theresia hadden uitgehaald, verbaasde hem niet uitermate.

Niet ver van de haven, in de enge *calle de San Lorenzo*, hield Natividad eensklaps Raymond tegen, en drukte hem met zich tegen een muur. De smalle straat leek uitgestorven. In het duister bespeurde men geen ander licht dan een schijnsel, dat in hunne nabijheid uit een lage deur kwam. Deze deur ging nu eensklaps open, een gelaat kwam te voorschijn. Raymond had moeite om een uitroep van blijdschap te onderdrukken. Hij had Huascar herkend.

De Indiaan floot, en twee schaduwen doemden in de verte van de *calle* op. Het leek wel of zij uit den grond gerezen waren. Zij droegen groote Indianenhoeden. Aansluitend tot vlak bij Huascar, die nu naar buiten gekomen was, praatten zij fluisterend met dezen, dan vloden ze weer naar den kant der haven. Huascar ging het huis weer binnen, en de *calle* was wederom doodstil als te voren.

Natividad had al dien tijd Raymond bij de hand gehouden, ten teken dat deze zwijgen moest. De jonkman beefde van ongeduld. — Wat is er? — Wat gebeurt er? — Hebt u begrepen, wat die drie kerels met elkander spraken? O, misschien is Maria-Theresia daar bij dien ellendeling opgesloten. . . .

Natividad antwoordde niet; hij sloop naar de lage deur, en op gevaar af gezien te worden, keek hij door het venster. Raymond volgde zijn voorbeeld.

Zij zagen een groote zaal vol Indianen, welke allen zonder te drinken of te rooken, zwijgend rondom tafels zaten. Tusschen deze tafels door wandelde Huascar op en neer, blijkbaar verzonken in sombere gedachten. Een wijle verdween hij door een deur, welke toegang gaf tot de trap naar de eerste verdieping. Natividad, meenend genoeg gezien te hebben, of vrezend te worden ontdekt, trok Raymond met zich mede in een portiek.

— Ik begrijp niet goed, begon hij, wat die Indianen hier uitvoeren, midden in het *Interaymi*-feest. Wat beteekent die vergadering? Het meerendeel der Quichua-Indianen is naar het gebergte vertrokken en de eerste tien dagen zullen we hen wel niet terugzien. In elk geval is het niet aan te nemen, dat Huascar uw verloofde ontvoerd heeft. Als men een schoone jonge dame ontvoeren wil, gaat men het niet aan alle Indianen

van Peru vertellen, kerels, die hem voor een paar centavos ver-raden en verkoopen zouden.

— Als we wachten, zullen we de auto hier wel ledig terug zien komen, zei Raymond, en Huascar zal dan wel weten waar, wie er in zat, gebleven is. Laat ons Huascar in het oog houden.

— We zullen niet lang behoeven te wachten. Luister eens, zeide de commissaris. Er klonk een dof geraas vanuit het verst verwijderde deel der *Calle*. — Ha, daar komen de Indianen te paard terug. Ik ben werkelijk nieuwsgierig. — Wat dat *Interaymi*-feest aangaat, zou — — neen, neen, stil.

Het hoefgetrappel van een troep paarden klonk nu op de keien van de *Calle*. Het geluid naderde meer en meer. De commissaris en Raymond moesten nog verder terugwijken. Ze stelden zich op in een steeg, die niet ver vandaar was. Ze konden thans alles zien wat er nabij de lage deur voorviel. Bij het naderend rumoer der paarden, werd deze deur opnieuw geopend, en in de verlichte zalen daarachter bespeurde men de Indianen, die nu waren opgestaan, en naar de deur gewend, met het hoofd een weinig gebogen, deden alsof ze iemand wachtten.

Het eerst kwam Huascar te voorschijn, achter hem verscheen de Indiaan, die te Cajamarca het verhaal van Atahualpa's lijden en dood had verhaald; en daarna kwam een jongmensch in keurige Europeesche kleederdracht: Oviedo Huaynac Runtu zelf. Toen geschiedde er iets zeer wonderlijks. Al deze Indianen, die in de tegenwoordigheid van Huascar en den priester uit Cajamarca ongedwongen zich bewogen hadden, vielen bij de nadering van Huaynac Runtu, den bankiersbediende, op de knieën, en bogen het hoofd, terwijl de handen werden uitgestrekt, ten blijke van diepen eerbied. Op dat oogenblik was de geheele troep paarden en muilezels ter hoogte van de deur aangekomen en bedienden kwamen naar buiten met brandende lantaarns. De bediende van de Fransch-Belgische bank steeg het eerst op, daarbij geholpen door Huascar, die onderdanig den stijgbeugel hield. Daarna sprong Huascar zelf te paard, en daarna de priester uit Cajamarca. De beide laatsten plaatsden zich ieder aan een zijde naast Huaynac Runtu, een klein weinig naar achter. En dan gebeurde er iets, dat een diepen indruk op Natividad maakte. Zoodra de Indianen in het zadel zaten, keerden allen, op een teeken van Huascar, hunne punchos om, en in den schijn der lantaarns en der flambouwen, vertoonden allen een rooden *puncho*.

De roode punchos! De roode punchos! zei Natividad met een doffe stem, en hij greep Raymonds arm.

Er klonk ver in de *Calle* een eigenaardig gefluit, hetwelk beantwoord werd door eenzelfde geluid heel in de verte op de kade van de Darsena. En de stoet zette zich in beweging.

Raymond wilde hen dadelijk achterna, doch Natividad weerhield hem.

Luister, luister, zeide deze, we moeten eerst toch weten welken kant zij uit gaan.

II.

Hij luisterde scherp.

— Zij hebben den weg naar Chorillos ingeslagen, zeide hij dan, vol zekerheid, — ik zou me al heel erg moeten vergissen, als die kerels den auto niet achterna gaan.

— Een paard! een paard! riep Raymond, bijna schreiend in zijn onmacht, — we kunnen toch niet hier blijven.

— Kom maar mee, kom maar mee, we hebben iets, dat beter is dan een paard, zei Natividad, — we hebben de telefoon en den spoorweg. En hij ving weer aan met telkenmale in zichzelf te herhalen: *De roode punchos! De roode punchos!*

— Maar wat wilt u toch met die *roode punchos*? De menschen, die wij zagen, zijn de benden van Huascar, de ellendelingen, die hem geholpen hebben om. . . . wat anders? . . . wat anders?

— U hebt gelijk, mijnheer Ozout, hernam Natividad, die buiten adem was van het harde loopen, want hij had groote moeite Raymond, die naar het station rende, bij te houden, — zij zijn de misdadigers! zij zijn de *priesters van de zon*, die roode punchos.

Bij die woorden stond Raymond plotseling stil. Hij begreep nu, welk vreeselijk lot zijn verloofde wachtte! Ah, de praatjes der twee oude dames bleken waarheid! Een ieder had om hare verhalen gelachen! Waarom? In godsnaam?

— Ongelukkige Maria-Theresia! zuchtte hij, en hij versnelde zijn draf. — We zullen die vlegels dan toch laten opsluiten! Geeselen! En opsluiten! Nietwaar, señor?

— We zullen doen wat we kunnen, antwoordde Natividad, — maar zij zijn met dertig man en wij met ons tweeën. Soldaten zijn er voor het oogenblik niet in Callao. Er zijn troepen in de Sierra, en het grootste gedeelte is Garcia tegemoet gestuurd.

— Maar u kunt toch telefoneeren naar Lima?

— Ja, en dan zal men, evenals tien jaren geleden, denken dat ik krankzinnig ben.

— Zullen we vòòr hen in Chorillos zijn? vroeg Raymond ongeduldig.

— Ja, want er gaat over tien minuten een trein.

— Ach, had me ook liever een paard bezorgd. Geef me er nòg een, en ik ga hen alléén te lijf. . . .

Neen, ik ga met u mee.

En luidop vervolgde Natividad zijn gedachte van daareven:

— *Ze hebben me niet willen gelooven, tien jaar geleden, welnu, het begint nu weer.*

Maar Raymond luisterde niet. Hij wilde handelen, vorderen. Indien zij met den trein gingen, zoo vreesde hij hun spoor te verliezen. Hij gaf dit den commissaris te kennen.

— Hun weg is langs de spoorlijn. Ik heb met den chef afgesproken, dat we stoppen, wanneer wij een auto zien; wanneer we echter onderweg de *roode punchos* bemerken, rijden we door naar Chorillos, waar de politie gewaarschuwd is. Er is nog niets verloren, mijnheer Ozout.

Ze kwamen aan het station. Daar telefoneerde Natividad met zijn commissariaat, en gaf order dat men zich daar in verbinding met Chorillos stellen moest. Indien er een auto van Callao kwam, moest de politie die tot elken prijs tegenhouden.

Raymond en Natividad, in gesprek met den chef, zagen nu uit een trein, die van Lima kwam, de markies, oom Ozout en den kleinen Christobal op het plankier stappen.

— Maria-Theresia! waar is Maria-Theresia? schreeuwde de markies van uit de verte naar Raymond, en op hem toe vliegend, riep hij: Waar is ze? Waar is ze? O, God, wat is er gebeurd?

De kleine Christobal schreide en smeekte aan Raymond, hem te zeggen waar zijn zuster was. Oom Ozout liep als verdwaasd heen en weer. Daar floot de trein. Natividad duwde allen een coupé binnen. Men vertrok.

— Ja, riep Raymond, — de Indianen hebben haar weggevoerd, maar in Chorillos zullen we haar stellig terugvinden.

In deze paar woorden zei hij de gruwelijke gebeurtenis in zijn ganschen omvang, en toch trachtte hij daarmede den ernst er van te verkleinen. Hij moest echter aan den markies thans alles uitvoerig verhalen. De markies zwoer, dat hij alle Quichua's eigenhandig dooden zou. De kleine Christobal snikte onafgebroken.

Raymond vroeg, hoe zij hierheen kwamen en vernam, dat de oude dames thuis dien avond hadden bespeurd dat de *gouden zon-armband*, welke zij aan de voeten van een Maria-beeld hadden reergelegd, gestolen was. Doodelijk verschrikt namen zij zich voor, Maria-Theresia te waarschuwen, dat zij toch vooral op haar hoede moest zijn. De eerste persoon, die zij ontmoetten, was de markies. Die was niet minder verschrikt dan zij. Hij kwam uit de club, waar hij, doordat hij met oom Ozout de Indiaansche begraafplaatsen bezocht, sinds een week geen voet gezet had. Daar lag een brief voor hem gereed. De stijl was dezelfde van den brief, waarin hun was aangezegd *Cajamarca* te verlaten; thans werd den markies in dit schrijven een meer dan gewone zorg, voor zijn dochter aanbevolen en gaf men hem nadrukkelijk den raad, haar Zaterdag niet naar Callao te laten gaan. En heden, den dag waarop hij den brief vond, was het de bedoelde Zaterdag; immers de brief had daar reeds geruimen tijd gelegen, en de waarschuwing bleek nu te laat te zijn. Maria-Theresia en Raymond waren nog niet teruggekomen van Callao en het was toch reeds zeven uur. Hij mocht geen seconde aarzelen. Hij moest er onmiddellijk heen.

De oude dames wilden mede het huis ontvluchten, zoo beangst waren zij voor een naderend onheil, doch de markies liet hen aan hun lot over, en ijde met François-Gaspard naar het station. De kleine Christobal holde hen na, en geen bedreiging noch verbod vermocht hem ertoe te bewegen naar huis terug te gaan.

De reizigers waren radeloos. De markies vloekte als een verdwaasde. De kleine jongen deed niet dan schreien. Raymond zuchtte herhaaldelijk diep en lang; hij had zijn boord en das afgerukt; iets klemde hem schrikkelijk om de keel, als een sterke hand.

Dat zoo iets mogelijk is, in een beschaafd land, waar men spoorwegen heeft, en alle moderne uitvindingen worden toegepast. Het is ongelooflijk! zeide Raymond. — Een ontvoering! En een ritueele moord! Het was ontzettend! Wat de ritueele misdaad aangaat, op dat punt lieten de uitlatingen van den commissaris geen twijfel over.

Het wonderlijke met dien Natividad was thans, dat hij, braaf man als hij was, deze gebeurtenis aan den eenen kant wel betreurenswaardig vond, doch anderzijds eenigszins voldaan leek, dat alles zoo was geschied; hij was namelijk overtuigd, dat de ritueele gebruiken, welke men den Quichua's toeschreef, waarlijk plaats hadden, en hij had rapporten uitgebracht over kindermoorden en vrouwenoffers, die bij de geheimzinnige Indiaansche feesten plaats zouden vinden, maar niemand had zijn rapporten ernstig opgevat, ja, men had zelfs een weinig den draak gestoken met zijne beweringen. Zoo was deze gruwelijke gebeurtenis hem nogal welkom. Immers, zij kwam de juistheid van zijn vroegere rapporten bevestigen. Een ontvoering als deze ten tijde van het *Interaymi-feest*. Een ontvoering, met behulp van een troep *roode punchos*. Zou men nog met hem spotten, nadat dit alles weder werkelijk gebeurd was?

Allen hoorden hem aan, en stille wanhoop was in hen. Natividad poogde nu zijn reisgenooten gerust te stellen. De Indianen konden niet vèr gaan, zei hij. De passen der Sierra waren alle bezet door de troepen van Veintemilla; die soldaten zouden stellig hen helpen. Het voornaamste was nu, het spoor der boosdoeners niet te verliezen.

De trein was thans op de baan gekomen welke dicht langs den grooten weg liep, en de oogen der reizigers bleven op dat breede, maanverlichte, verlaten zandpad gevestigd. Hutten van pleisterklei en eenige huizen van bamboes bespeurde men nog

in den aanvang. Dan echter zag men niets meer dan de naakte, wijde vlakte.

De markies, Raymond en de commissaris hingen uit de portieren en tuurden, tuurden. François-Gaspard hield den kleinen Christobal een weinig omhoog, opdat deze ook naar buiten zou kunnen kijken. — Maria-Theresia! kreunde het kind telkens, — Maria-Theresia! Waar ben je dan toch?

De markies en Raymond konden hun tranen niet weerhouden, wanneer zij het knaapje zoo hoorden jammeren.

Ineens riepen allen tegelijk „De auto”!

Ze hadden de auto op den weg zien staan, voor de poort van een *hacienda*. 1) De commissaris had de noedrem overgehaald. Uit alle macht werd geremd, de trein stond stil. De hoofdconducteur kwam aansnellen. De reizigers waren reeds op het plankier gesprongen. — Laat van Chorillos dadelijk hulp komen, riep Natividad den beambte toe, — politie of soldaten, maar vooral paarden.

Het gezelschap was de vlakte reeds opgehouden, Raymond rende als een bezetene, zonder op den commissaris te letten, die hem nariet, voorzichtig te zijn, en de aandacht niet te trekken. Al heel spoedig was hij bij de auto; met den revolver in de hand liep hij er om heen, gereed den eersten Indiaan die hij zien zou, neer te schieten. Er was echter niemand bij den auto, noch erin. Het voertuig leek daar onbeheerd achtergelaten, daar aan dien verlaten weg, voor die geheimzinnige hacienda, in den bleken maanglans.

De deur der hacienda was open. Raymond liep naar binnen. Op de binnenplaats was niemand. Het was hoogstens een *higucla* of *chacara*, dat is een kleine racht, welke bewoners den groentebouw beoefenen in die streken. Rechts van Raymond lag de *bodega* 2), waar de groenten bewaard werden, ook landbouwgereedschap lag daar opgeborgen. Links was de *casa*, het huis van den eigenaar. Daar waren alle deuren wagenwijd open. Juist als Raymond naar den auto terugliep om een lantaarn aan te steken en mede naar binnen te nemen, ontmoette hij den commissaris en den markies.

Het was doodstil. Geen geluid werd vernomen op de groote, maanverlichte vlakte.

Zij drongen het huis binnen. In het voorvertrek hing een scherpe, zware reuk. Ze deden een paar stappen voorwaarts, en ineens stieten ze een kreet van schrik uit. Tusschen de meubels, die te allen kant dooreen geworpen waren, was Raymond uitgegleden in een bloedplas. Men zag nu overal bloed op den grond. Ten prooi aan een groote ontzetting, schreeuwden Raymond en de markies: Maria-Theresia! Maria-Theresia! Dan staakten zij hun roepen plotseling, en keken elkander allen gelijktijdig aan: *Het leek hun of men hun geantwoord had.*

God, riep de jonkman, — ze vermoorden haar!

En hij vloog naar de trap! Er klonk nu een lang gerekt geseun. Op de trap gleed hij nogmaals uit, en zich willend vastgrijpen aan een der treden, sloeg hij met de hand in een grooten warmen bloedplas...

III.

Ze hadden naar een spoor gezocht! Welnu, er was er een gevonden; twijfel was niet mogelijk. Het gekreun werd luider naarmate hij de tweede verdieping naderde. Thans leek wel het afgrijselijk gejammer door de geheele hacienda te weerklinken.

Door vertrekken waar de grootste wanorde heerschte, en klaarblijkelijk een worsteling had plaats gehad, kwamen ze in een portaal. Vandaar in een donker kamertje. In het donkere kamertje lag iemand te sterven; het gekreun was nu luid als geschreeuw.

Raymond buigt zich voorover. Het is *Libertad*.... o, o, Libertad: is het anders niet? Laat sterven. Laat sterven, gaat in hen allen om, en er is er niet één onder hen, die God niet dankt, omdat het Libertad slechts is. (Wordt vervolgd).

1) Hofstede.

2) Het magazijn.

'T WAS IN EEN BERGLAND.

't Was in een bergland, van de hoogten kwam, gevced door duizend stroompjes, de rivier.... in 't water blonk het gouden zonnevier, dáár waar de glans de wilde golfjes nam.

Het water stroomde aanhoudend; langs de steenen dreven, voortschietend, ijlings in een rij wat jonge eendjes aan mijn huis voorbij, speels-licht en wit en plotseling verdwenen.

Zooals de regen zingt wier dikke droppen door 't ruischend loover van de boomen gaan, die schudden rusteloos de dichte toppen,

Zóó zong de stroom, wiens golven gleden aan en weken uit het licht, de hooge rotsen te luistren stonden naar 't aanhoudend klotsen.

JOANNES REDDINGIUS.

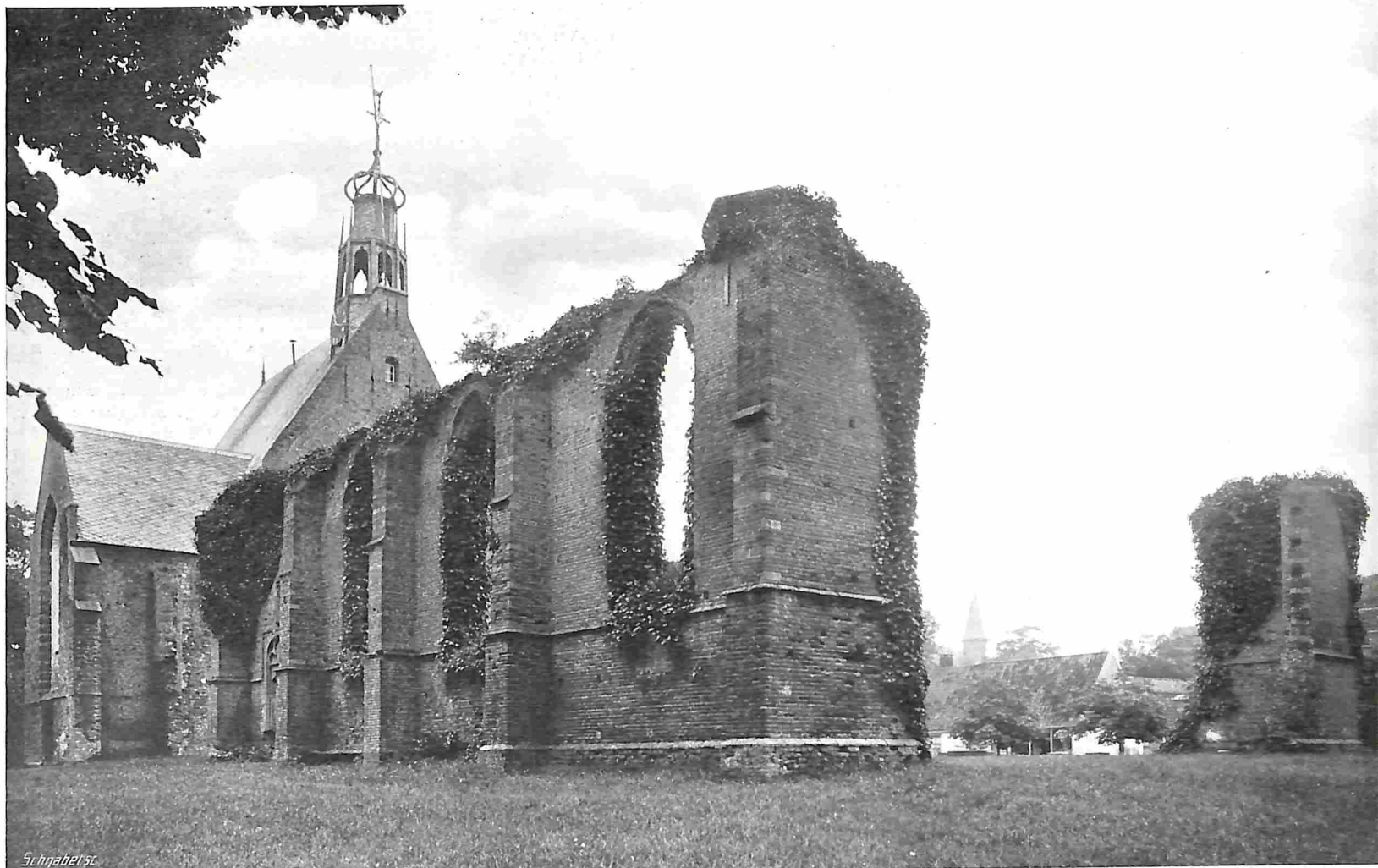

Foto C. Steenbergh.

DE KERKRUIJE TE BERGEN-BINNEN.

BERGEN IN KENNEMERLAND.

HET natuurschoon in de wereld en ook in ons lage land is al even ongelijk verdeeld als het geld. Er zijn streken, die door hun eentonigheid en onbelangrijkheid gedoemd zijn slechts de meewarige blikken op te vangen van reizigers, die er dóór moeten om beter en heerlijker doel te bereiken; andere echter, zóó bevoorrecht door de natuur, dat men er een dozijn lustoorden mee zou kunnen vormen, welke ieder dan nog genoeg aantrekkingskracht zouden bezitten om talrijke zomergasten, die genezende rust, gezonde buitenlucht en verheffend landschapschoon zoeken, te kunnen bekoren.

Zulk een rijk gezegend oord is Bergen. Kennemerland, waar de minstreel Hofdijk zijn balladen zong, De Génestet liefhad en leed en Nic. Beets zijn Teun de Jager liet spelen, is de roem van Noord-Holland. Bergen's omstreken zijn er in figuurlijken en werkelijken zin het toppunt van.

Het door Beeloo bezongen

Lief dorpje, in zooveel groen gedoken,
Dat als een sluier aan den voet
Der duinen neerhangt en den gloed
Der zonne keert, te fel ontstoken,

heeft als weinig dorpen een geschiedenis, die tot in de middeleeuwen teruggaat. Zijn inwoners moeten volgens oude kronieken reeds te lijden hebben gehad „van de Jutten en Finlander volckeren van het koude gewest *), die met hunne schepen bij Petten den Rijn invoeren en de landschappen, soo aen de duinkant geleghen, en waer zij verder bij konden komen, met moorden en rooven vernielden”.

Waren kerk, rechthuis, het Hof en vele andere gebouwen in 1874 niet door brand vernield, waardoor bijna alle oorkonden verloren gingen, dan zouden er heel wat meer bijzonderheden over deze historische plek bekend zijn. Bergen's wapen — zes zilveren merels (de ontwerper van het wapen was blijkbaar geen vogelkenner) op een veld van geel met een band van lazuur — is intusschen een onweerlegbaar getuigenis van ouden adel en tevens een bewijs van de dapperheid der oude inwoners in den strijd tegen de Westfriezen aan den dag gelegd. Het werd hun geschonken door Graaf Floris III en in een kroniek van Bergen wordt dit feit aldus bezongen:

De trouw en dapperheid van Bergen
Is gebleken te Winkel in het veld,

*) De Noormannen.

Daer zij al strijdende, toen haer geburen weken,
Meest zijn terneergeveld,
Daerom is haer de naem
Van trouw gemeent gebleven,
En, tot haer roem en eer,
Is aen die vrome lui
Eit wapen eerst gegeven
Van haren Graaf en Heer.

Omstreeks 1288 schonk Floris V de ambachtsheerlijkheid Bergen aan zijn dapperen lastaard Witte van Haemstede, in 1425 verhiel Jacoba van Beijeren haar tot een vrije heerlijkheid. Later werd ze beheerd door de Van Borselens, de Brederode's (onder wien het Bergermeer werd droog gelegd), de heeren van Schouwenburg, Studler van Surck, de graven van Nassau, en na allerlei lotwisselingen kwam het aan de familie Van Reenen, in wier bezit het nog heden is en aan welke Bergen vooral in den heer J. van Reenen, sedert 1883 burgemeester, en zijn echtgenoot, mevr. Van Reenen-Völter, veel te danken heeft. In een bij Coster & Zn. te Alkmaar uitgegeven geïllustreerd werkje beschreef laatstgenoemde op onderhoudende wijze de geschiedenis der heerlijkheid.

Wij zullen daarbij niet langer stilstaan, want het is onze taak den lof te zingen der tegenwoordige lustwarande, waarin we het geluk hadden dezen zomer een paar, door prachtig weer begunstigde weken te vertoeven, in een der mooist gelegen pensions, waar ons nog het voorrecht te beurt viel de medegasten te zijn van frissche jeugd en jeugdige ouderdom, intelligent en kunstgeringschatte: prozaische medereizigers toch kunnen ons natuurgenoet bederven, als hun de waarachtige natuurliefde ontbreekt.

Men denke aan de opmerking van Heinrich Heine in zijn *Reisebilder*:

Eben wie ein grosser Dichter, weiss die Natur auch mit den wenigsten Mitteln die grössten Effekte hervor zu bringen. Da sind nur eine Sonne, Bäume, Blumen, Wasser und Liebe. Freilich, fehlt Letztere im Herzen des Beschauers, so mag das hat dann bloss so und so viel Meilen im Durchmesser, und die Blumen werden nach den Staubfäden klassificirt, und das Wasser ist nass.

* * *

De indruk, dien het eigenlijke dorpje Bergen-Binnen bij een eerste bezoek maakt, is die van vertrouwelijken ouderdom. Als

de tram, die van Alkmaar naar Bergen aan Zee rijdt, u halfweg aan het ruime stationsplein naast den Societeitstuin van de *Rustende Jager* heeft afgezet, dan zijt ge met een paar passen op het dorpsplein der oude Kerkruïne, die daar, brokkelig en klimop-bekranst en -omslingerd, oprijst boven het grastapijt, door den lagen kerkhofmuur en een hooge boomrij omringd. Men is hier op gewijden grond. Omstreeks 800 moet daar een houten kapel hebben gestaan door St. Willebrordus gesticht, na 1400 vervangen door een groote kerk, die in den Spaanschen tijd (1574) door brand werd vernield. Later heeft men alleen het koor opgebouwd en tot protestansche kerk ingericht.

Dat daarbij eerbied voor de gothiek, die de ruïne-fragmenten nog zulk een bekoring geeft, niet de leidster was, doet vooral het inwendige zien. Het opengewerkte houten torentje silhouetteert in gezichten op Bergen wel aardig boven het geboomte, maar de vlaggestok bederft de belijning van het geheel.

Meer smaak leggen de tegenwoordige bouwers hier aan den dag. De omgeving van het plein — o.m. nog zoo intiem-dorpsch gekenmerkt door de met banken omringde, door Heer Studler van Surck in 1643 geplante linde met zijn vertrouwelijk-breed kruin — sluit zich met zijn lage huisjes en mooie trapgevels, gedeeltelijk oud of in stijl bijgebouwd, rustig aan bij de kerkruïne, welsprekend in zijn verweerden ouderdom, vertrouwd middelpunt, waaromheen de bevolking zich schaart en dat het beschouwt als een soort talisman: in meer dan een tuin zagen we de ruïne als in speelgoedvorm nagebootst!

Van gemelden smaak getuigt ook het in 1902 naar een ont-

Foto C. Steenbergh.

HET HOF VAN BERGEN MET DE OUDE BRUGBOGEN.

werp van den Haarlemschen architect Van der Steur gebouwde Raadhuis, dat met zijn geestige trapgeveltjes en zijn natuursteen sierlijk kleurt en lijnt in de omgeving van het oude kerkhof. Is het geen bewijs van kunstzinnige saamhoorigheid dat in dit gemeentehuis, waar de „vroede vadersen” — ze mogen hier nog dien ouden naam dragen — over het wel en wee van Bergen's bevolking beraadslagen, vooral door de zorgen van de Burgemeestersche een oudheidkamer is ingericht, waaraan alleen mannen en vrouwen en meisjes uit het dorp zelf hebben meegewerkt en welke in beknopt bestek een beeld geeft van het leven der voorouders en de lotwisselingen van de heerlijkheid. Van den liksteen¹⁾, die aan de Kaninefaten en het snarenspeeltuig de „Noorsche balk”, die aan de beruchte invallen herinnert, tot de musketten en trommels uit den Franschen tijd, vindt men er allerlei voorwerpen, die een tijdvak typeeren, en de kamer is zoo opgesteld dat men ook een denkbeeld krijgt van de zeden en gewoonten der oude Bergenaars.

Men verlaat de oudheidkamer niet zonder de kransen in oogenschouw te hebben genomen, die bij de onthulling in 1901 van het Russenmonument, een grafheuvel vlak bij het dorp, eere brachten aan de gevallen, die in September 1799 bij den inval der Engelschen en Russen in Noord-Holland de nederlaag leden tegen de Franschen, welke kransen telken jare op den gedenkdag weer aan het marmeren kruis worden gehangen, op welks granieten voetstuk in het Russisch de woorden zijn gegrift: „Eenvoudige herinnering aan de Russische krijgers, gevallen in de slagen bij Bergen op 8 en 9 Sept. 1799”.

Ter linkerzijde van het Raadhuis, waar de straatweg naar Alkmaar begint, staat een hoekhuis met een afgeronden puntgevel, dat ge niet onbezocht moogt laten. Hier toch woont de heer Brouwer, de altijd bereidvaardige voorlichter van alle vreemdelingen, voor wie hij prachtige wandelingen aanwijst, ontwerpt en op de practisch-eenvoudige wegenkaart uitteekent. En wie dan zijn kunsthandel bezichtigt met de permanente tentoonstelling van schilderijen en etsen, waarop de schoonheid van duinlandschap, boschweg, dorpstraat en boerenwoning is vereeuwigd — Graadt van Roggen en Veldheer kozen dit verrukkelijk oord tot woon- en werkplaats — die heeft een prachtige inleiding tot het genieten van Bergen's natuurschoon.

Hoe zal ik daarvan ook maar een flauw denkbeeld in woorden geven? Gelukkig komt de fotograaf van „Buiten” mij te hulp met zijn beelden, waarbij mijn woord den indruk moge voltooien, die velen van Bergen onuitwischbaar meedragen.

Ik wil u dan eerst voeren langs de oude linde, die zijn breed kruin beschermend uitstrekt over de rust- en schaduwzoekende wandelaars, naar den ingang der *Eeuwige Laan*, een prachtige wandel- en fietsweg, welke, belommerd door dennen-, kastanje- en eikenloof en zich ver-strekkend, tusschen dicht struikgewas ter weerszijden, de statige inleiding vormt tot den *Zeeuweg*, die ten slotte over sierlijk heuvelende, kaler duinen voorbij de boerderij „De Franschman” naar de nog primitieve maar daardoor juist zoo aantrekkelijke badplaats Bergen aan Zee voert.

1) Glanssteen om iets glad te strijken.

Foto C. Steenbergh.

POORT-DOORKIJK IN DE KERK-RUÏNE TE BERGEN.

Wij wandelen de Eeuwige Laan thans slechts eenige minuten door om even halt te houden bij de haar kruisende onvolprezen *Sparrenlaan*, waar de oude naaldboomen een langen, in warme zomerdagen zoo koelen tunnel van ineengestrengelde boomkruinen vormen; rechts naar allerlei stille bosch- en duinplekjes onder hoog geboomt of te midden van dicht struikgewas voerend, en te morgen, middag en avond de uitverkoren promenade van Bergen's gasten; links overgaande in de oprijlaan van het oude *Hof van Bergen*, dat niet zoo zeer in zijn meer moderne heerenhuizing, dan wel in zijn steenen brugbogen over de oude slotgracht en in zijn zwaar eeuwenoud geboomte de heugenis bewaart van lang vervlogen tijden en standsverhoudingen.

Het is er verrukkelijk dwalen om de *Mosselbuurt* en het *Melkbruggetje*, bij de *Ronde Kom* en het *Droomlaantje*. En als ge dan door de *Kranenburgerlaan* den terugweg aanvaardt en het voorrecht valt u te beurt achter een tuinderij, daaraan grenzend, het Paradijs te mogen betreden, waar Willem Royaards niet te vergeefs het wonderschoone natuur-décor voor de Adam-tragedie vond — een door statige beuken afgesloten voorgrond van lager dennengroen en kleurige bremstruiken, en een omsluitend gewas, zoo vol fijne schakeering en wisselende wijking en doorkijk dat het inderdaad een stillen, schoonen Hof van Eden gelijk is, — dan beseft ge te meer de weldaad, die Bergen's burgemeester aan ingezetenen en vreemdelingen bewijst door hun vrije wandeling in deze zijn bezittingen toe te staan; want waar ge in dezen omtrek den voet zet, overal noemt de Bergenaar als de eigenaars — en met meer recht dan de Gelaarsde Kat het voor haar Markies van Carabas deed — Van Reenens, bij den ingang der Eeuwige Laan wonend, op het nieuwe *Kranenburg*.

Dordrecht, Aug. 1913.

Overneming verboden.

GRASMAAIERS EN HOOIWAGENS.

GRASMAAIER is een van de minder algemeene populaire benamingen voor de grootere libellen, waterjuffers of waternimfen, gaasvleugelige insecten, die bekender zijn onder den volksnaam van *glazenmaker*, en aan wie, om hun langgerekte lijf, een modern vliegtuig, hoog in de lucht, van alle 't meest doet denken. De aanblik hunner als blanke zeisen glinsterende, aan gesponnen glas denken doende vleugels, mag voor de dieren, die ongeveer met 't begin van den maaitijd in grooter aantal voor den dag komen, de twee genoemde volksbenamingen hebben doen verzinnen. Naast *glazenmaker* komt ook *glazenwasscher* voor. De naam *libellen* moet gegeven zijn omdat de horizontaal uitstaande vleugels de bladen van een opengeklagen boek voor den geest brachten. Met die vlerkjes, als van doorschijnend perkamentachtig papier, kunnen grootere exemplaren een rammelend geluid maken, dat op den onverdachten wandelaar langs 't koren evengoed een verrassende uitwerking hebben kan als b.v. 't plotseling ongezien opvliegen van patrijzen.

HEINE zong van de *juffertjes*:

„Es tanzt die schöne Libelle
Wohl auf des Baches Welle;
Sie tanzt daher, sie tanzt dahin,
Die schimmernde, flimmernde
Gauklerin.

Gar mancher junge Käfer-Tor
Bewundert ihr Kleid von blauem
Flor,
Bewundert des Leibchens Emaillé
Und auch die schlanke Taille". etc.

De overdreven slankheid der sierlijke, langgerekte lichaampjes van de juffertjes in 't blauw en andere kleuren komt ook in de fransche populaire namen voor de *libellule*, nl. *demoiselle* (*des marais*), en *cocotte* tot uitdrukking, evenals in 't Duitsche *Wasserjungfer*. In Groningen wordt gesproken van *paardjes* of *chais-*

Foto C. Steenbergh.

HET MELKBRUGGETJE ACHTER HET HOF VAN BERGEN.

paardjes, en 't voorgedeelte van de diertjes doet, evenals bij de zgn. „zeepaardjes”, wel iets aan een paardekop op ranken hals denken, in aanmerking genomen de gekromde houding, die 't juffertjeslijf kan vertoonen. *Koornbout*, *rombout*, *donderbol*, *sparrebout*, *ijsbout*, herinneren alle aan den langgerekten vorm van 't cilindrische lichaam, ook bij de zwaardere soorten. *Puis-tenbijter*, *blazenbijter*, *bleinenbijter*, *wrattenbijter*, *bijenbijter*, *paardenbijter*, *sparrebijter*, zijn epitheta, waaronder er wel meer dan een schuilt, dat onverdiend is: alleen de naam *bijenbijter* is misschien niet geheel ontoepasselijk, daar de glazenmakers echte roovers zijn, die andere insecten vangen en verslinden. De scheldnaam *spekdief* of *spekmof* is ook wel niet gerechtvaardigd, want veel spek zullen ze niet stelen. *Hengsten*, *vliegende garnalen*, *snijers*, *goudsmeden*, zijn nog een paar min of meer fantastische volksbenamingen. Naast *sparre* vindt men ook *scharrebijter*, wat anders, in den vorm van *schalebijter* of *schallebijter*, af te leiden van *scarabeus*, de naam van loopkevers is. Duitsche namen voor de *Wasserjungfer*, die ze met *paardjes* vergelijken, zijn *Gottespferdchen*, *Himmelspferdchen*, *Heupferdchen*; echter zijn *Heupferd*, *Grasferd* in 't Duitsch meer gewoon als benamingen voor sprinkhaan: *Heuschrecke*. In 't Engelsch is de meest gewone betiteling van de libellen *dragon-fly* en ook de overige namen, waarmee deze taal de beestjes aanduidt, zijn meer of min afschrikwekkend, als: *adder-fly*, *adder-bolt*, *horse-stinger*, *snake-doctor*, *devil's darning-needle*. Bij laatstvermelde benaming van „Dui-vels stopnaald” wordt door BEETS in zijn „Nieuwe Verscheidenheden” opgemerkt dat ook onder ons de grovere soort glazen-

IN DE DUINEN BIJ BERGEN.

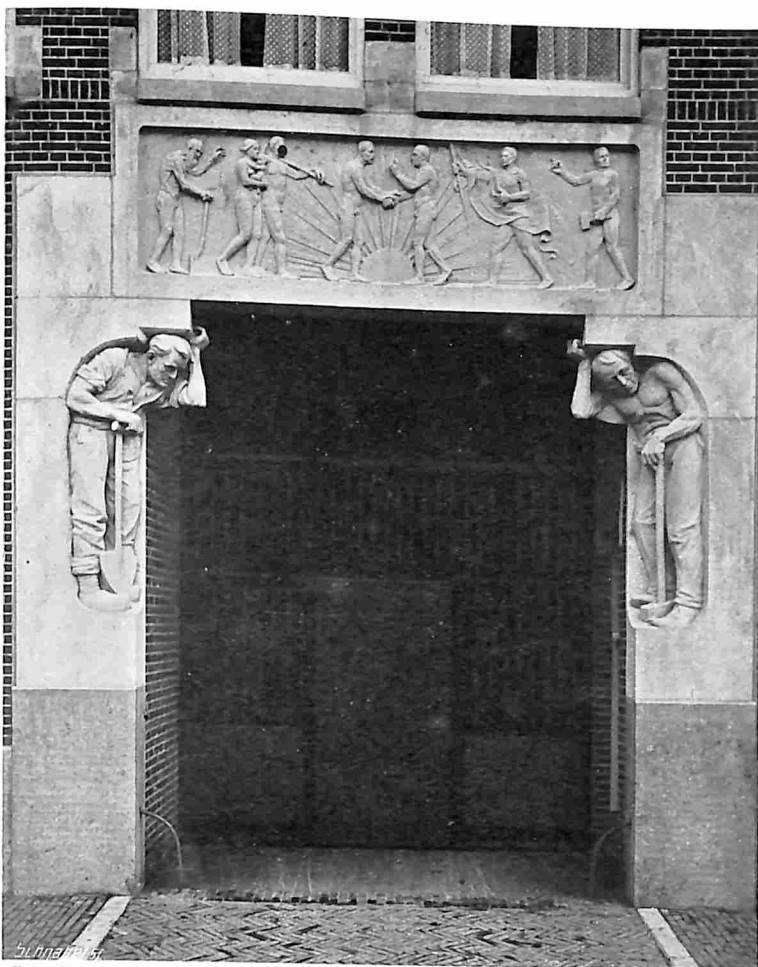

Foto Kramer.

DE GROOTE INRIJPOORT VAN HET GEBOUW DER ARBEIDERS-COÖPERATIE „DE TOEKOMST” TE GRONINGEN.

De twee groote dragende mannenfiguren zijn de vertegenwoordigers der arbeidende klassen, de fabrieks- en de landarbeiders. Boven de poort een symbolische voorstelling van de arbeidersklasse, „optrekkende naar de toekomst der maatschappij, het socialisme”.

Het beeldhouwwerk is vervaardigd door A. Ch. van der Zee te Groningen.

maker wel naaldenkoker, de fijnere naalden geheeten wordt. De kolossale oogen der grasmaaiers hebben misschien de aanleiding gegeven tot 't toekennen der vreesuitdrukkende namen voor de fraaie schepsels in 't Engelsch en in onze taal.

De spinachtige dieren, die de franschen „grasmaaiers” (*faucheux, faucheur*, ook *faucheuse*) noemen, betitelen wij met den naam van *hooiwagens*; ook vindt men er de Hollandsche namen *langpoot* en *schaapherdersspin* voor. 't Engelsch heeft *long spinner* en *field spider*. In 't Duitsch is de meest voorkomende benaming *Weberknecht*; HEINE kende 't diertje als *Schneiderspinne*, waar hij zich vroolijk maakt over de spinnebeen-dunne letters in het handschrift van den franschen burgerkoning LOUIS PHILIPPE:

„Wie man gewisse Schriftzüge „Fliegenpfötchen” (*pattes de mouche*) nennt, so könnte man die Handschrift Ludwig Philipps „Spinnebeine” benamsen; sie ähnelt nämlich den hagerdünnen und schattenartig langen Beinen der sogenannten Schneiderspinnen, und die hochgestreckten und zugleich äusserst magern Buchstaben machen einen fabelhaft drolligen Eindruck”. C. J. M. v. E.

Overneming verboden.

Een gerestaureerde dubbelkerk.

DE CATHARINA-KERK TE HARDERWIJK.

BLIJKENS een Latijnsche inscriptie boven den westelijken ingang is dit kerkje*), merkwaardig vooral om het karakter van dubbelkerk, — iets zeldzaams in ons land — dat in 't begin van dit jaar na vele wederwaardigheden eindelijk weder als kerk in gebruik is genomen, voltooid in 1502.

Het had, gelijk alle in ons vaderland bestaan hebbende dubbelkerken een dubbele bestemming: beneden voor de gewone geloovigen, boven voor kloosterzusters. In de onmiddellijke nabijheid stond hier in Harderwijk het Catharina-klooster, door de familie Van Wijnbergen op 't eind der 14e eeuw gesticht ten behoeve van Zusters Franciscanessen;

tot dit klooster, thans kleeding-magazijn voor militairen, behoorde de gerestaureerde kerk. De verbinding, waarlangs de Zusters oudtijds van het klooster uit, ongezien, op de bovenkerk kwamen, om dáár achter een balustrade de godsdienstoefeningen te volgen, is vervallen, en er is thans een gemakkelijke verbinding aangebracht tusschen boven- en benedenkerk voor de geloovigen. Beneden bestaat het gebouw uit drie gelijke beuken met kruisgewelven, gedragen door zeer slanke natuursteen kolommetjes. De hoogte hier is ongeveer 5 Meter. Boven is de kerk éénbeukig met een hoogte van ongeveer 7 Meter. Het priesterkoor, gemeenschappelijk voor beneden en boven is dus 12 Meter hoog en overwelfd met een netgewelf, dat zich ook over de bovenkerk uitstrekt.

De proporties zijn zeer schoon, terwijl het geheele kerkje zich kenmerkt door rijzigheid en eenvoud.

Voor al de heer F. A. Hofer heeft zich jaren lang moeite gegeven, dit zeldzaam kerkje, dat in den droevigsten toestand verkeerde, te redden. Echter langen tijd vergeefs, ook omdat men geen goede bestemming wist te vinden. Eindelijk in 1911 pakte het katholiek kerkbestuur, bestaande uit pastoor J. G. v. Schaik, de heeren P. Th. Huberts en J. E. v. d. Weyer, de zaak aan, kocht het gebouw van de burgerlijke gemeente voor f 2500, en begon de restauratie onder leiding van den Rijksarchitect Ad. Mulder en den architect Jos. Cuypers. Rijk en Provincie stonden ruime subsidie toe.

En zóó is dit gebouw, oorspronkelijk eene katholieke kerk, daarna o.a. auditorium theologicum van de Harderwijksche academie, protestantsch kerkgebouw,.... bergplaats, woonhuis, garnizoen-bakkerij, graanpakhuis, enz., wederom tot de eerste oorspronkelijke bestemming teruggekeerd. S.

* In ons vorig nummer plaatsten wij op blz. 443 een afbeelding van het uitwendige van dit kerkje. Men ziet daar eerst bij zeer nauwkeurige beschouwing, dat dit gebouw uit twee verdiepingen bestaat. Wij plaatsen hier een afbeelding van de merkwaardigste der twee kerkruimten, de benedenkerk. RED.

Overneming verboden.

DE ERWTENKEVER.

(Vervolg).

IN 't eerste geval, als het wormpje heel schraaltjes te eten krijgt, zou de kiem met het overige verbruikt, reddeloos te gronde gaan; in 't tweede geval zouden aan den overvloedigen disch verscheidene gasten kunnen aanzitten. De gekweekte wikke in de groote bron, die bij gebrek aan erwten, de meest geliefde groente is, zijn daar voorbeelden van; het nietige zaadje, dat tot op het huidje wordt uitgeput, is een ruïne, op welker ontkieming men niet meer behoeft te rekenen; de groote korrel daarentegen, behoudt ondanks de menigvuldige boorgaten van den Bruchus, zijn geschiktheid om op te komen.

Herinnert men zich, dat op de peul zich steeds een veel grooter aantal eitjes bevindt dan er erwten daarbinnen zijn, en dat iedere bewoonde erwt het uitsluitend eigendom is van een enkele larve, dan vraagt men zich af, wat er toch van de overschietenden terecht komt. Komen ze daarbuiten om 't leven, als de voorlijksten in

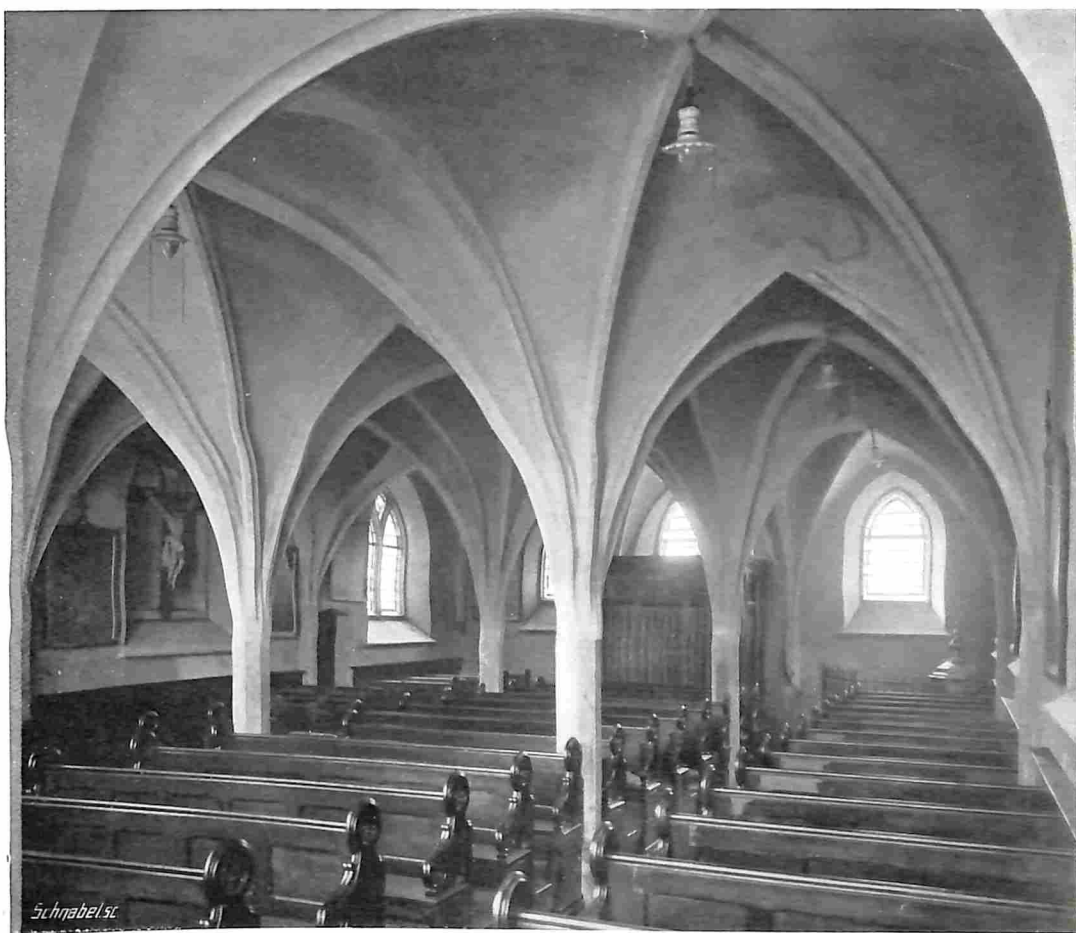

Foto C. Steenberg.

DE CATHARINA-KERK TE HARDERWIJK. DE BENEDENKERK.

Foto E. van Elfrinkhoff

DE ZEILWEDSTRIJDEN DER KON. NEDERL. ZEIL- EN ROEIVEREENIGING OP DE NOORDZEE VOOR IJMUIDEN.
DE „METEOR” VAN DEN KEIZER VAN DUITSCHLAND, DIE ZATERDAG DEN KONINGINNEPRIJS WON.

de welvoorziene spijskamer een plaats hebben ingenomen, of bezwijken ze onder den meedoogenloozen tand van de eerste bezoekers? Noch 't een noch 't ander. Laat ons de feiten verhalen.

Op iedere oude en verdroogde erwt, waaruit de volwassen Bruchus verdwenen is en die diensgevolge een breede ronde opening vertoont, merkt men met behulp van een loupe een afwisselend aantal fijne roodbruine puntjes met een klein gaatje in 't midden. Wat zijn deze vlekjes, waarvan ik er vijf, zes, soms zelfs meer op een enkele erwt aantref? Dit kunnen niets anders wezen dan de deurtjes waardoor evenzooveel larfjes binnen gekomen zijn. Er hebben zich derhalve verscheidene liefhebbers van de erwt meester gemaakt en van de heele ploeg is slechts één lid overgebleven, dat gezond en voorspoedig tot volle ontwikkeling is gekomen. En wat is er met de andere gebeurd?

Laat ons tegen het eind van Mei en Juni, als de tijd van 't eierenleggen is aangebroken, de nog groene en zachte erwten eens onderzoeken. Nagenoeg alle aangetaste erwten vertoonen ons datzelfde aantal stippen, dat we reeds bij de droge door de kevers

verlaten zaden hebben opgemerkt. Is dat een teken dat verschillende bewoners hier vereenigd zijn geweest? Ja, want verwijderen wij 't huidje, scheiden we de beide zaadlobben, en deelen we die zoo noodig in kleinere stukjes, dan ontwaren we verscheidene zeer jonge larfjes, die lekkertjes, welbehaaglijk gekoesterd zijn in een klein rond nestje te midden der overvloedige spijs: vrede en kalmte schijnen in de gemeente te heerschen. Geen sprake van twist of naijver tusschen de burens. De maaltijd gaat beginnen, de levensmiddelen zijn overvloedig aanwezig en de gasten zijn van elkaar gescheiden door de tusschenschotjes, gevormd door de nog niet aangetaste deelen van de zaadlob-substantie. Met een dergelijke afzondering is er geen twist te duchten, de gasten zullen elkaar niet bij ongeluk of met opzet te lijf gaan. Voor alle bezoekers dezelfde eigendomsrechten, dezelfde eetlust en gelijke krachten.

Ik doe in een glazen buisje eenige goed bevolkte erwten, die ik van te voren gespleten heb. Dagelijks open ik nieuwe, ten einde de vorderingen der samenwonenden te kunnen nagaan. Aanvankelijk gebeurt er niets bijzonders; elk wurmpje, afgezonderd in zijn bekrompen kamertje, knaagt aan de wanden. Maar het is nog klein, een atoompje verzadigt het. Toch is één erwt niet toereikend voor de behoeften van zoo velen. De hongersnood bedreigt de schare: allen, op één na, moeten jammerlijk omkomen.

Inderdaad krijgt alles ook een ander aanzien. Een der wurmen, die een plaatsje in 't midden van de erwt heeft ingenomen, groeit sterker dan de andere. Nauwelijks is hij wat grooter geworden dan zijn mededingers, of deze houden met eten op en zien ook van verder boorwerk af.

Ze blijven onbeweeglijk en schikken zich in 't onvermijdelijke, ze sterven dien zachten dood, die de nog onbewuste levens wegmaait. Ze verdwijnen, opgelost, vernietigd. Wat waren ze klein, die arme ten doode gewijden! Den eenigen overlevende behoort voortaan de geheele erwt. Wat heeft dan toch de ontvolking rondom den bevoorrechte doen ontstaan? Laat me, bij gebrek aan een afdoend

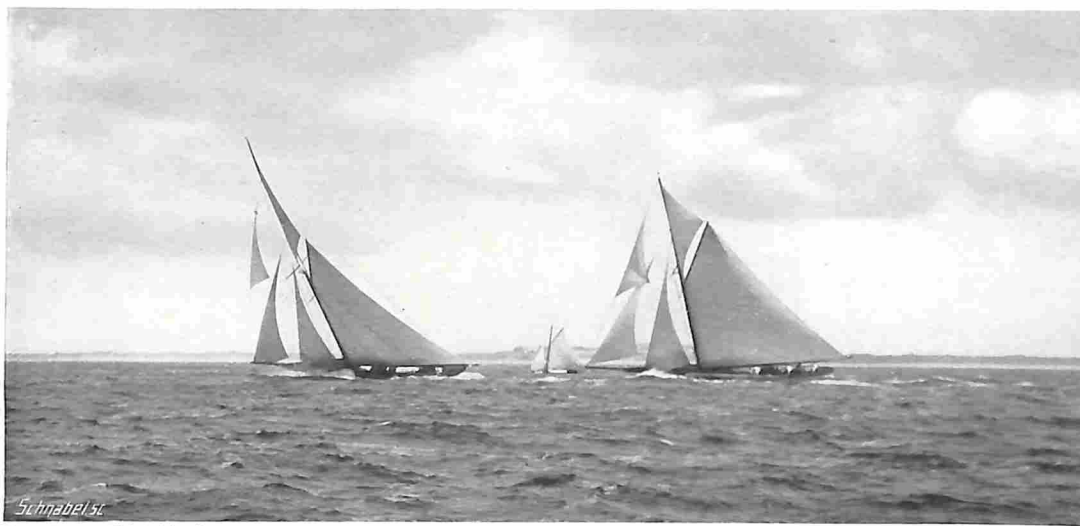

Foto E. van Elfrinkhoff.

DE ZEILWEDSTRIJDEN OP DE NOORDZEE. DE „WENDULA” EN DE „MARIQUITA”.

De „Wendula” van Graaf Tiele Winckler won 's Zaterdags den Zilveren Beker, uitgelooft door Prins Hendrik en 's Maandags die, uitgelooft door den heer E. H. Crone, voorzitter van „Het IJf”.

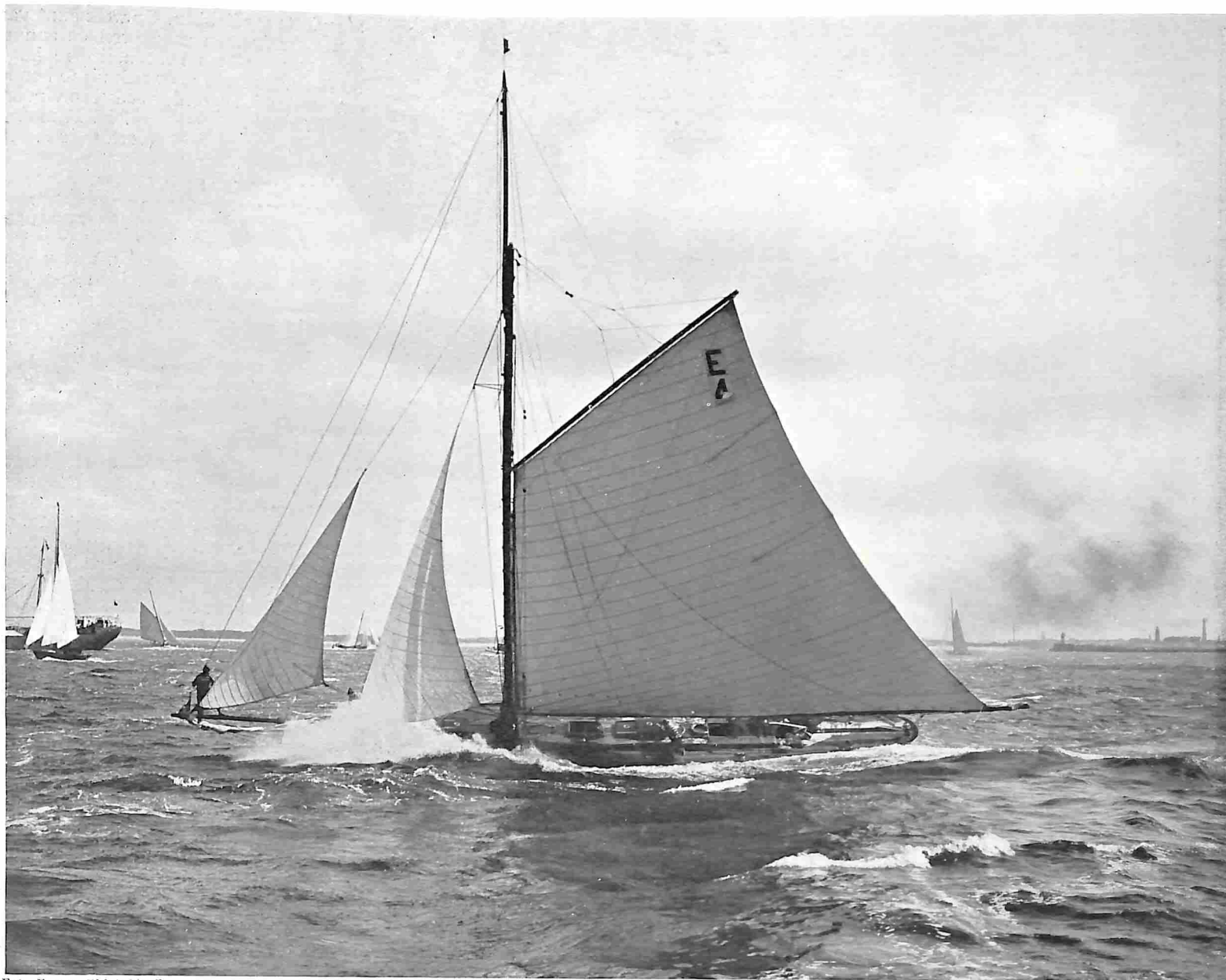

Foto E. van Elfrinkhoff.

DE ZEILWEDSTRIJDEN DER KON. NEDERL. ZEIL- EN ROEIVEREENIGING OP DE NOORDZEE VOOR IJMUIDEN.
DE „DAVO” VAN Mr. C. VERMEER, DEVENTER, DIE 'S ZATERDAGS DEN 3^{EN} EN 'S MAANDAGS DEN 2^{EN} PRIJS WON.

antwoord het volgende vermoeden uitspreken. Zou er in het hartje van de erwt, dat niet zoo direct is blootgesteld geweest aan de chemische werking der zon, als het buitenste gedeelte, niet een soort van kindervoedsel aanwezig zijn, een meelsoort, die 't jeugdige larfje beter verdraagt?

Mogelijk ook dat de maag, geprikkeld door een zacht, smakelijk en gesuikerd kostje, voorbereid wordt op minder licht te verteren voedsel. Vóór het kind zijn bordje pap en later zijn brood krijgt, moet het de zuigelingsperiode doormaken. Zou de kern van de erwt nu niet de moederborst der Bruchus kunnen zijn?

Met evenveel ijver, en met evenveel recht richten de bewoners van een zelfde erwt hun schreden naar het smakelijke gedeelte. De reis is moeilijk en de pleisterplaatsen zijn veelvuldig. In afwachting van iets beters rust men uit, men verorbert den naastbijliggenden teerkost, men werkt met de kaken meer nog om zich een doortocht te banen, dan om zich te verkwikken.

Eindelijk bereikt een der gravers, begunstigd door de gevolgde richting, de centrale melkinrichting. Hij vestigt er zich en alles is afgeloopen; de anderen hebben niets meer te doen dan om te komen. Hoe zijn ze te weten gekomen dat de plaats reeds ingenomen is? Hooren zij hun makker met de kaken tegen den wand zijner woning kloppen, bespeuren ze van verre de trillingen door 't knagen veroorzaakt? Iets dergelijks moet het wel zijn, want aanstonds houden de pogingen om 't boorwerk voort te zetten op. Zonder tegen den gelukkigen confrater te strijden, zonder te trachten hem 't veld te doen ruimen, begeven de nakomers zich manmoedig in den dood. Ik mag deze zachte onderworpenheid der te laat gekomenen wel.

De beschikbare ruimte komt in deze kwestie ook een woordje meespreken. Van de verschillende Bruchus-soorten is die van de erwt de grootste. In volwassen toestand heeft hij een ruimte nodig, die de andere uitbuiters van zaden niet in zulk een mate behoeven. Een erwt verschaft hem een behoorlijk

verblijf, doch voor twee zou zelfs met de meeste inschikkelijkheid de ruimte niet voldoende wezen. Aldus doet zich de noodzakelijkheid van een onverbiddelijke sterfte krachtig voelen, die in den aangetastten korrel dan ook alle bewoners op één na wegneemt. De boon, die de Bruchus al haast even gaarne bezoekt als de erwt, herbergt daarentegen in zijn omvangrijke massa een gansche gemeente. De kluizenaar van zoo even, wordt hier kloosterbroeder, zonder het domein zijner bureu te betreden, is er plaats voor vijf, zes en meer. Bovendien vindt iedere larve binnen haar bereik het voedsel der eerste levensdagen, dat is die laag, die, ver van de oppervlakte, pas later vast wordt en langer zijn geur en smaak behoudt. Deze inwendige laag is dus als 't ware de kruim van het brood, waarvan de rest de korst voorstelt.

In de erwt, dat bolletje van middelmatige grootte, ligt die in 't centrale gedeelte, een uiterst beperkt gebied, waar 't wormpje moet belanden, wil het niet van honger bezwijken; in de omvangrijke boon bekleedt ze de tegen elkaar aanliggende vlakken der

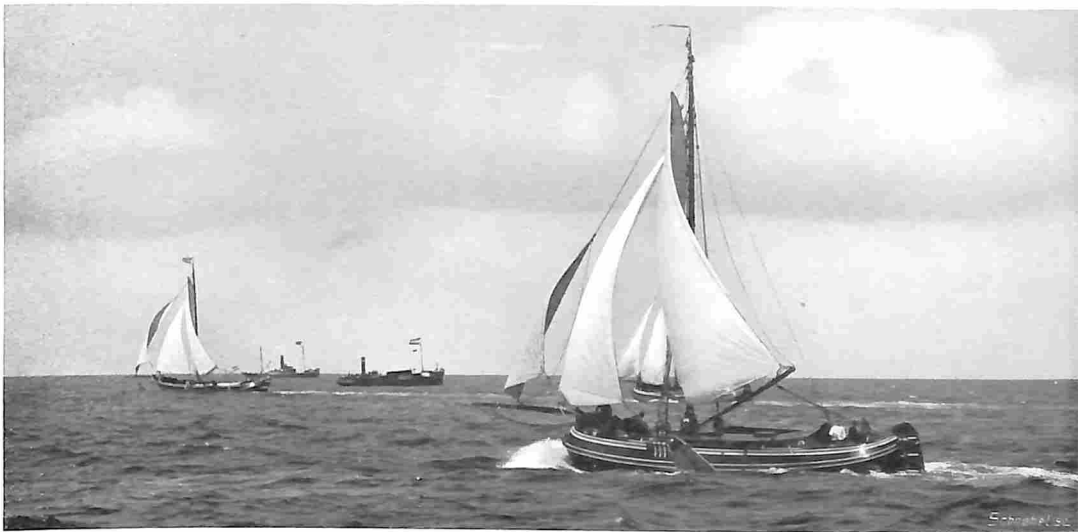

Foto E. van Elfrinkhoff.

DE ZEILWEDSTRIJDEN OP DE NOORDZEE.
DE „OLGA”, BOEIER VAN H. J. DE LANOY MEIJER EN A. A. H. BOISSEVAIN Ezn.

Foto Persbur, Van Dias.

HET FEEST IN NATIONALE KLEEDERDRACHTEN TE AMSTERDAM.
JONGENS EN MEISJES VAN MIDDELBURG, UIT „ARTIS” KOMENDE.
LINKS JAN MORKS, DIRECTEUR VAN HET MIDDELBURGSCH MUZIEKCORPS, DE
BEKENDE COMPOSITIST VAN DEN „KLEPPERMARSCH”.

Foto C. Steenbergh.

DE ONAFHANKELIJKHEIDSFESTEN TE AMSTERDAM.
DE AANBIEDING DER ONAFHANKELIJKHEIDSVLAG. OUD GOUV.-GEN. S. B. VAN HEUTZ
SPREEKT DE INLEIDENDE REDE UIT.

Foto C. Steenbergh.

PRINSES JULIANA IN „ARTIS” BIJ DE APENKOOI.
RECHTS DR. KERBERT, DIRECTEUR, ACHTER HET PRINSESJE DE HEER A. F. J. PORTIELJE,
INSPECTEUR VAN „ARTIS”.

afgeplatte zaadlobben. Op welk punt van den volumineusen zaadkorrel de aanval ook moge plaats hebben, iedere larve heeft slechts recht voor zich uit te boren, om weldra 't begeerde voedsel te vinden.
(Slot volgt). J. H. FABRE.
(vert. door P. G.).

MEHEMED HASSAN, DE GROOTE DIEF.

IN de gezegende regeeringsjaren van den verheven kalif Haroen-al-Raschid, de Profeet zegene tot de schaduw van zijn schaduw, leefde er te Al-Hoessan, waar de groote bron der hemelen is, een jonge dief, Mehemet Hassan genaamd, een rijzig en beminnelijk avonturier, wiens roem was doorgedrongen tot het hof van den grooten kalif zelf. Want Mehemet Hassan was geen gewone dief. Hij bestal alleen de zéér rijken en nooit had hij een vrouw iets wederrechtelijk ontnomen. Zijn diefstallen waren ook geenszins kunstlooze ontvreemdingen, maar verbluffende wonderwerken van geduld, vernuft en techniek. Niet als de gewone dieven, die nauwelijks waard zijn, dat men ze naar het gebod van den grooten Profeet de rechterhand afkapt, ging hij des nachts uit om, als een onwaardige, misbruik te maken van Allah's duisternisse. Dit laffe bedrijf van slapenden in donker te bestelen verachtte de hooghartige Mehemet Hassan. Maar hij kwam op den helderen dag de steden binnen, waar hij zijn kunst ten uitvoer wilde brengen, gezeten op een fraaien Arabischen hengst en achter hem volgden op vier statige kemels zijn vier vrouwen en voor hem uit liep een saïs, het stokje in de rechterhand en boven het vroolijk geluid van de rinkelende schelpjes aan het tuig van den volbloed en het getjingel der bellekens aan de stellen der vier kemelen, klonk de stem van den voorlooper, roepend: „Dit is Mehemet Hassan, de groote dief, die altoos onschuldig is bevonden door den kadi”. En dit was, zeldzame gebeurtenis bij roembazuiners, volkomen waar. Want Mehemet Hassan was een uitstekend kenner van wet en recht en hij zou zekerlijk als pleitbezorger een goed figuur gemaakt hebben.

Zoodra de zéér rijken vernamen, dat Mehemet Hassan was aangekomen, sloeg hun de schrik om het hart. Sommigen kwamen tot hem en boden hem een losprijs aan. Anderen vertrokken ijlings met hun schatten. Weder anderen stelden dubbele wachten rondom hun huis. Maar ook waren er enkelen die, gedachtig aan het kismet, den onvermijdelijken loop van het noodlot, in stille berusting Mehemet Hassan's aderlating afwachten, in hun hart niet te zéér ontevreden, door hem tot bestelen waardig gekeurd te worden. Want door Mehemet Hassan bestolen te zijn geworden, beteekende, tot de allerrijksten te behooren en nog meer, dien rijkdom eerlijk te hebben verworven. Want nog nooit had Mehemet Hassan, de groote dief, een man bestolen, die zich op oneerlijke wijze had verrijkt. Van dit geld had Haroen-al-Raschid's onderdaan een afschuw. „Wat,” zeide hij, „zoude ik het geld der weduwe of der weeze afgeperst, mij toeëigenen? Waar zoude mijn ziel dan hiernamaals gelukzaligheid kunnen vinden?”

Als Mehemet Hassan de stad weder verliet, waar hij zijn kunst had uitgeoefend, droeg een extra kemel den buit. En aan de poort stonden de bestolenen en de kadi's en zij gaven hem een eerbiedigen afscheidsgroet. Want de bestolenen, hoe dan ook verarmd aan stof, waren rijker geworden aan eere, en de kadi's, de wetboekkundigen, konden niet anders dan een man huldigen, die met

zooveel juridisch vernuft, zijn rechterhand bevestigd deed blijven aan zijn rechterpols. Tot den kemel zelf, die den buit droeg, was gestolen. Maar vraag hoe, om te bewonderen.

De rijke koopman Amr stond gereed om een nieuwe reis door de woestijn te ondernemen met driemaal zeventig kemelen, zwaar bekapt met kostbare goederen. En één kemel, de schoonste van allen, stond onbekapt, toen de groote dief naderde.

„O gij Amr”, aldus sprak Mehemet Hassan den rijken koopman toe, „drie maal zeventig kemelen hebt gij bekapt, maar één derzulken is zonder last. Wie is zijn bezitter?”

„Die hem bezit!” antwoordde Amr, voorzichtig, ten einde den dief geen vat te geven.

„O gij schrandere koopman. Nu begriep ik, waarom gij drie maal zeventig kemelen met uw eigen bezit kunt volpakken. Want gij kent de ziel des handels.”

„Ei? En waarin bestaat die dan?” vroeg Amr, geveleid en nieuwsgierig.

„In den leugen te vermijden door de waarheid in 't midden te laten”, antwoordde Mehemet Hassan.

„Waarlijk, zoo is het. Ik bewonder u. Gij zijt „de Waarheid”.

En de beide mannen namen op hoffelijke wijze afscheid. Na eenige uren nu, kwam een oelema tot Amr en den schoonen onbekapten kemel gezien hebbende, vroeg hij: Zeg mij, wie is de bezitter van dien schoonen kemel?”

Amr, als voorzichtig koopman niet dadelijk antwoordende, zeide:

„Ik heb Mehemet Hassan, den grooten dief leeren kennen. Waarlijk, die man heet ik „de waarheid”.

„Waar is de waarheid te vinden?” vroeg de priester peinzend en bitter.

„De waarheid is in 't midden”, zeide de koopman sluw. Want hij vreesde, de verblijfplaats van den grooten dief te verraden.

De oelema ging zijns weegs. Want hij meende, dat de koopman het kameel niet wilde verkoopen en derhalve er omheen praatte. Amr liet hem gaan; zijn kemel was niet te koop.

Wat later kwam een seyd, (Mohamedaanisch edelman) en het schoone kameel gezien hebbende, vroeg ook hij:

„Zeg mij, o Amr, wie is de bezitter van dat schoone kameel?”

„Die hem bezit”, antwoordde Amr, weder slim. Hij had den kemel bestemd als geschenk voor het hoofd der rotsbedoeïnen, opdat hij niet door diens stam zou beroofd worden.

De seyd keerde beleedigd den koopman den rug toe. Want hij had op een eerlijke vraag een ronduit antwoord verwacht.

Toen nu Amr wilde wegreizen, miste hij zijn schoonen kemel. Amr snelde naar den kadi. Daar was Mehemet Hassan reeds en met hem waren de oelema en de seyd, de priester en de edelman.

De groote dief zat op het kameel tusschen de twee bulten. De kadi hoorde naar de aanklacht van Amr. Toen kreeg Mehemet Hassan het woord.

„Heer”, zeide hij, „laat mijn twee getuigen spreken”.

Beide getuigen verklaarden, dat Amr gezegd had: „de bezitter is, die het kameel bezit.”

„Welnu”, vroeg de groote dief, „be-zit ik niet den kemel?”

„Volgens den letter hebt gij gelijk Mehemet Hassan”, antwoordde de rechter, „maar er is ook een geest. De geest is de waarheid.”

„Mij noemde Amr zelf de waarheid!” riep Hassan.

En Amr zeide: „De waarheid is in 't midden”, betuigden de twee getuigen.

„Ben ik dan niet in 't midden... de waarheid tusschen de twee bulten, zit-

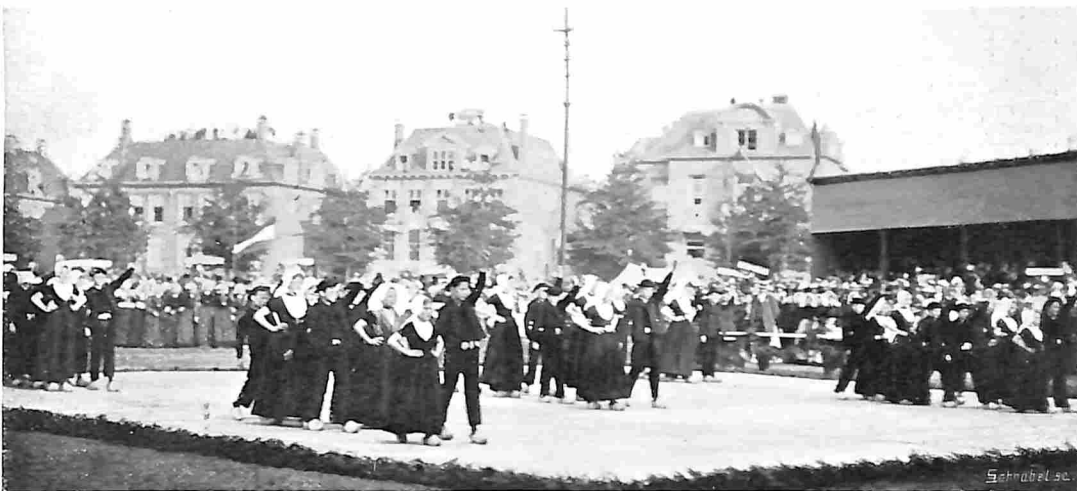
Foto C. Steenbergh.

HET FEEST IN NATIONALE KLEEDERDRACHTEN TE AMSTERDAM.
KOOR VAN DAMES UIT LEEUWARDEN ONDER LEIDING VAN MEJ. SJOUCHE TIGLER
WYBRANDI, HET „DOKTER EELTSJE SANKJE” ZINGEND, STAANDE VOOR DE OUDE
FRIESCHE „SWANNEBLOMMEN”-VLAG.

Foto C. Steenbergh.

HET FEEST IN NATIONALE KLEEDERDRACHTEN TE AMSTERDAM.
DE OUD-FRIESCHE REI-DANS, DE „SCOTSE TRIJE”.

Foto's C. Steenbergh.

Foto's C. Steenbergh.

HET FEEST IN NATIONALE KLEEDERDRACHTEN TE AMSTERDAM.
DE ZEEUWSCHE BOERENDANS, UITGEVOERD DOOR VEERTIG KINDEREN UIT MIDDEL-
BURG, ONDER LEIDING VAN DE HEEREN J. MORKS EN C. J. MAZURE.

tend op des kemels rug?" vroeg de groote dief. En weder kon de kadi niet anders, dan den grooten dief in 't gelijk stellen, daar Amr niet kon ontkennen gezegd te hebben, wat gezegd was en twee zoo voorname getuigen bij den naam van den eenigen Allah, buiten wien er geen Allah is, zijn beweringen ondersteunden.

Hem dus was de schoone kemel. Weder kon de saïs terecht uitroepen: „Dit is Mehemed Hassan, de groote dief, die altoos onschuldig is bevonden door den kadi”.

De schoone kemel, voortstappend, knikte met den kop, alsof ook hij toestemde in den lof, zijn nieuwen, zoo rechtmatigen bezitter, toegezwaaid.

Toen nu Mehemed Hassan oud en rijk en eerwaardig was geworden, verdiepte hij zich vaak in het Boek (El Koran). Zijn aan denken en peinen gewend brein, genoot van de eeuwige waarheden door den Profeet naar de ingeving van den engel Gabriël verkondigd. Er dieper van overtuigd wordend, dat de goederen dezer aarde slechts een vergankelijk bezit zijn, begon hij eerst veel aalmoezen uit te deelen. Maar bezorgd om hooger heil, greep hem de verachting voor de stof aan, hij die ze zijn heele leven lang, zoo gemakkelijk had verworven, hij die wist, hoe zij den onrechtvaardige toevalt en den rechtvaardige wordt onthouden. Zoo dan zocht hij de uiterste armoede, en op zijn ouden dag zag men den eenzamen Mehemed Hassan, zittende in de poorten der steden, met den pelgrimsstaf en de kleine waterkalebas, wachtend op een aalmoes.

Op een laten avond, moede neerzinkend en insluimerend, werd hij gewekt door drie lieden, die hem naar den weg vroegen. Het waren dieven die gestolen hadden en op de vlucht waren.

Mehemed Hassan, aangedaan door de ellende van hun bestaan, erbarmig gevoelende met hen, die nog slaven van de stof waren, sprak hen toe, hun radend voor hun eeuwig heil te arbeiden en afstand te doen van hun bezit. Hij verhaalde hun zijn leven, sprak zóó overtuigend, dat zij, den grooten dief van vroeger herkenkend, hem den buit afstonden om terug te brengen aan de bestolenen. Hij zwoer hun, hen niet te zullen verraden.

De oude man met de zware vracht begaf zich midden in den nacht op weg naar de stad. Maar vóór de poort verlieten hem zijn krachten en hij viel bewusteloos neer.

Zoo vonden hem 's morgens de mannen, uitgezonden door de bestolenen om den dief te vangen. Mehemed Hassan, trouw aan zijn eed, verraadde de dieven niet.

„Heer”, zei hij tot den Kadi, „zoo dikwijls hebt gij mij onschuldig bevonden, terwijl ik toch schuldig was. Ditmaal nu zweer ik, dat ik werkelijk onschuldig ben, en naar den letter en naar den geest”.

„Oude dief”, antwoordde de kadi, „ik wist, dat gij deze laatste uitvlucht bewaren zoudt voor uw grijsheid. Het recht is het recht. Hebt gij getuigen voor uw onschuld?”

„Neen, heer”.

„Hebt gij bewijzen?”

„Neen, heer”.

„Hebt gij een alibi?”

„Neen, heer”.

„Maar een rechterhand hebt gij nog wel.... en bij Allah, buiten wien er geen Allah is, gij hebt haar al te lang als uw eigendom beschouwd”.

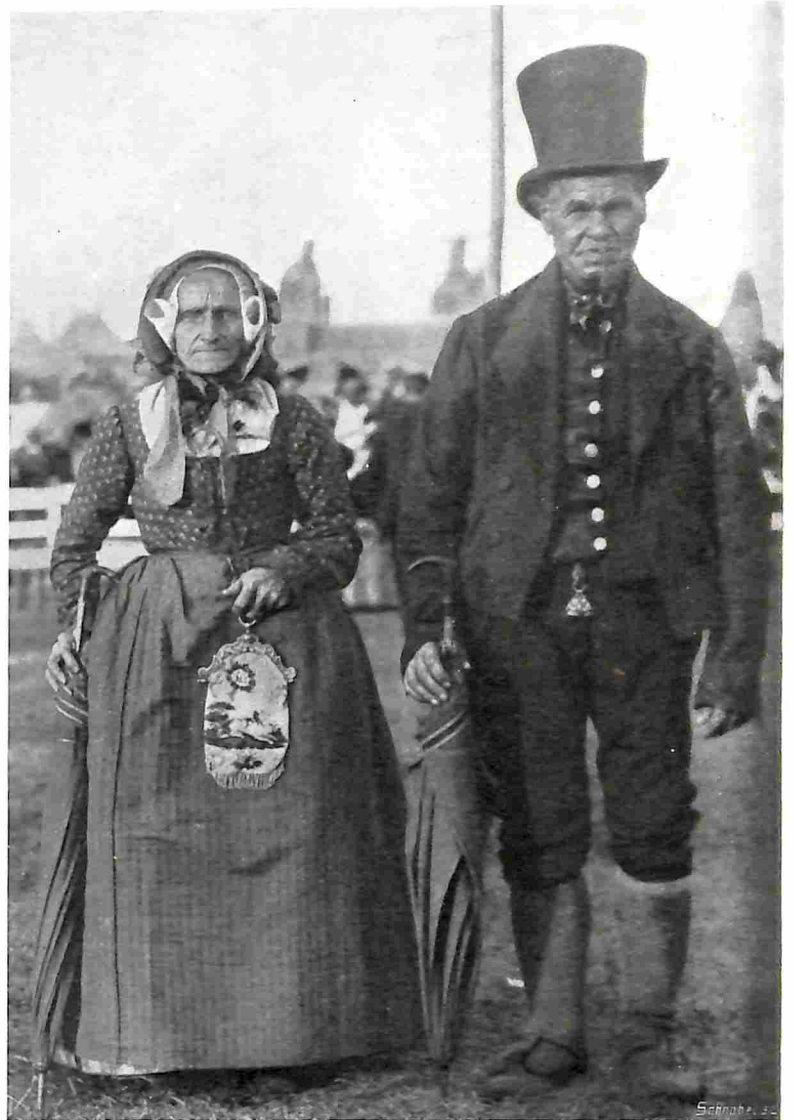

Foto Persbur. Vaz Dias.

HET FEEST IN NATIONALE KLEEDERDRACHTEN TE AMSTERDAM.

HET OUDE PAAR UIT BLARICUM.

Als Mehemed Hassan, de groote dief, later alleen de linkerhand kon uitsteken voor de aalmoes en men hem honend vroeg, waar hij zijn rechterhand had gelaten, antwoordde hij:

„Vraagt niet, maar geeft. En wie in schuld onbestraft blijft, hij wordt bestraft in onschuld. Want Allah is rechtvaardig!”

BERNARD CANTER.

DE STEILE ROTS.

De steile rots, hoog boven 't woud,
gestegen,
streeft naar de wolken en het blinkend
blauw,
trotseerend storm en zonneschijn en
regen,
en sneeuw en hageljacht en neevlen
gauw.

't Zijn wouden, wouden, wouden
allerwegen,
bergbeekjes stroomen zingend, blijde en
gauw,
de varens glins'ren: zijn ze nat van
dauw?
heeft elk een schat van perelen gekregen?

Tusschen de varens bij het blinkend
water
zie 'k naar de rots en hooger nog
omhoog,
waar wolken wit door wind gedreven
varen.

Mijn ziel doorzingt een melodieuze
geklater,
verdrijft de zorg, die moegezonken woog
nu ruischt muziek hoog helder als van
snaren.

JOANNES REDDINGHUS.

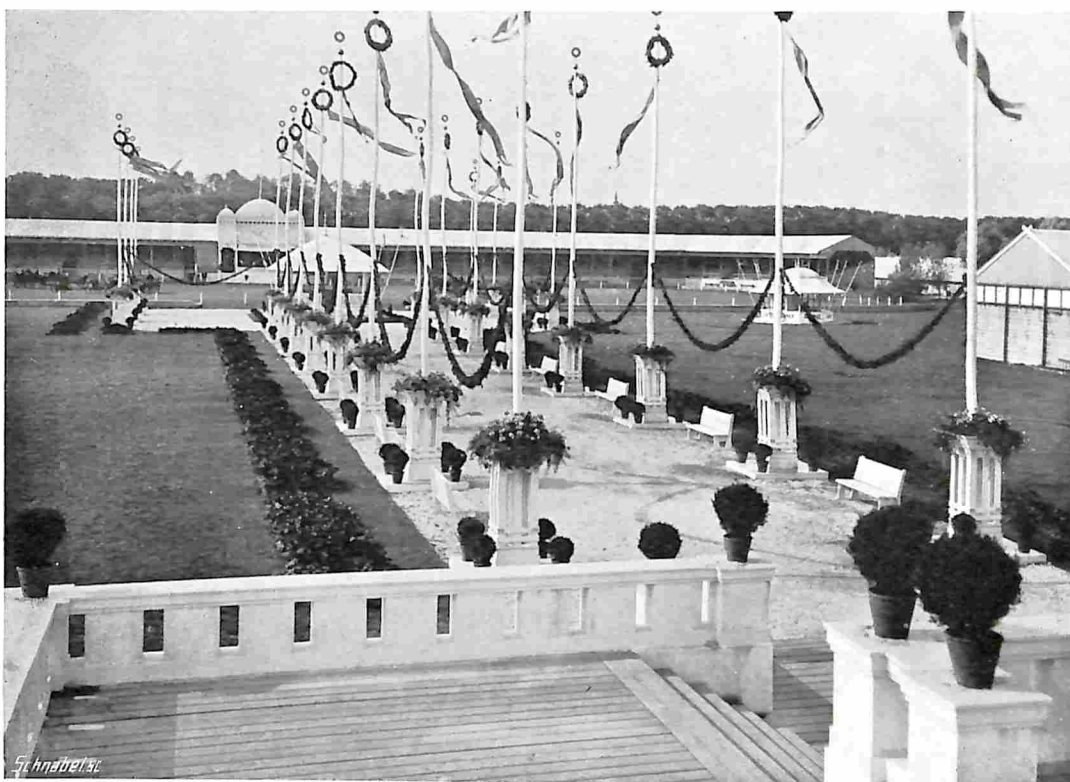

Foto M. M. Cœurée.

DE LANDBOUWTENTONSTELLING TE SCHEVENINGEN.
EEN KIJKJE VAN HET TERRAS.